

В 3990
9(с2)
А 663

БОГДАН АНДРУШКІВ

Книга видана з нагоди 485 – річчя
від часу першої згадки у літописах України
про с. Метенів на Зборівщині

МЕТЕНІВ – дорога додому

Видання присвячую моїм батькам
Миколі та Анастасії
Андрушківим-метенівським,
потомственним селянам.
За їх розповідями, в основному,
написана ця книга.

Тернопіль, 2017

Зміст

Звернення до читача	7
Добрі справи на селі потребують підтримки державних органів влади та місцевого самоврядування	9
Напутнє слово сільського голови	11
Заради відродження краю та духовного зцілення його людей	13
Вітальне слово священика церкви Св. Миколая с. Метенів о. Юрія Ковалика	16
Слово про уродженця с. Метенів, банкіра – підприємця і мецената Стельмаха Миколу Максимовича	18
Передмова або Короткий автобіографічний відступ автора цієї книги про рідне село, метенівчан, друзів і про себе	24

ЧАСТИНА I

Метенів – супутник древнього Зборова

Геральдичне обґрунтування герба – емблеми с. Метенів	51
Поетичні посвяти рідному Метенеvu	52
Загадки назви села Коротке етимологічне дослідження походження назви села Метенів	58
Найбільш загальна історико-краєзнавча характеристика села Метенів	61
Легенда про походження назви села Метенів (літературний нарис)	66
Відомі особистості Метенева	72
Козацька дорога до державності пролягала через Метенів	85
Метенів у роки Першої світової війни, ЗУНР та під час панування Польщі	91
Духовні та культурологічні характеристики життя метенівчан	107
Найбільш поширені прислів'я і приказки	120
Найбільш поширені у минулих століттях патріотичні пісні	125
Перекази про козацькі традиції метенівчан: «Поховайте мене в рідній землі, на батьківщині...»	131
Метенівський калейдоскоп. Декілька історій з життя метенівчан періоду Другої світової війни та після «визволення» (в основі оповідок лежать правдиві випадки, конкретні люди, лише окремі прізвища можуть бути дещо змінені)	138
І ворог міг бути милосердним...	138
Чиє тіло згоріло в крематорії концтабору трєблінка	143

Безвихідь	146
Хорунжий	150
Сильвестр-перукар	154
Під периною	155
Облава	156
Явдоха і лелека	157
Хто про що має право судити?	159
Непрошений гріх	161
Берізка	162
Осінь життя	163
Де тонко, там і рветься	163
Бій за стодолю	165
Великодній салют	166
Фейерверк	169
Дев'ятини	169
Телеграма	171
Похорон	172
Вчительська практика	173
Від смішного до страшного	173
Уроки на все життя	174
Два трохи сумні випадки з передвеликодніх днів	176
Малолітній шибайголова	177
Так, що ж було першим – Метенів, Зборів чи... Тернопіль?	179
За Україну, за її волю відважно боролись і метенівчан!	188
Особливості формування національно-патріотичної свідомості селян у тоталітарний і посттоталітарний період	196
Формування державної ідеології на сучасному етапі	202
Основні напрями духовного розвитку та відновлення християнських традицій на селі	204

ЧАСТИНА II

Досвід вирішення господарських проблем

Характеристика органів місцевого самоврядування або керівництво сільською громадою	210
---	-----

Коротка характеристика сучасного економіко-географічного положення с. Метенів	214
Господарські структури села Метенів	219
Характеристика ресурсних можливостей Метенева (господарські контексти)	225
Перелік найважливіших соціально-економічних проблем, на розв'язання яких повинна зосередити увагу Метенівська громада на сучасному етапі	233
Що робить сільська рада для розвитку села в умовах трансформаційної економіки та суспільних реформ	235
Програма соціально-економічного та культурного розвитку Метенівської громади на 2017-2025 роки	245

ЧАСТИНА III

Концепція соціально-економічного розвитку територіальної громади

Концептуальні засади програмної організації соціально-економічного розвитку територіальної громади (с. Метенів)	248
Самоінтерв'ю	272
Яким я бачу майбутнє українського суспільства	276

ЧАСТИНА IV

Фотоекскурс у благоустрій та етно-природниче лоно метенева

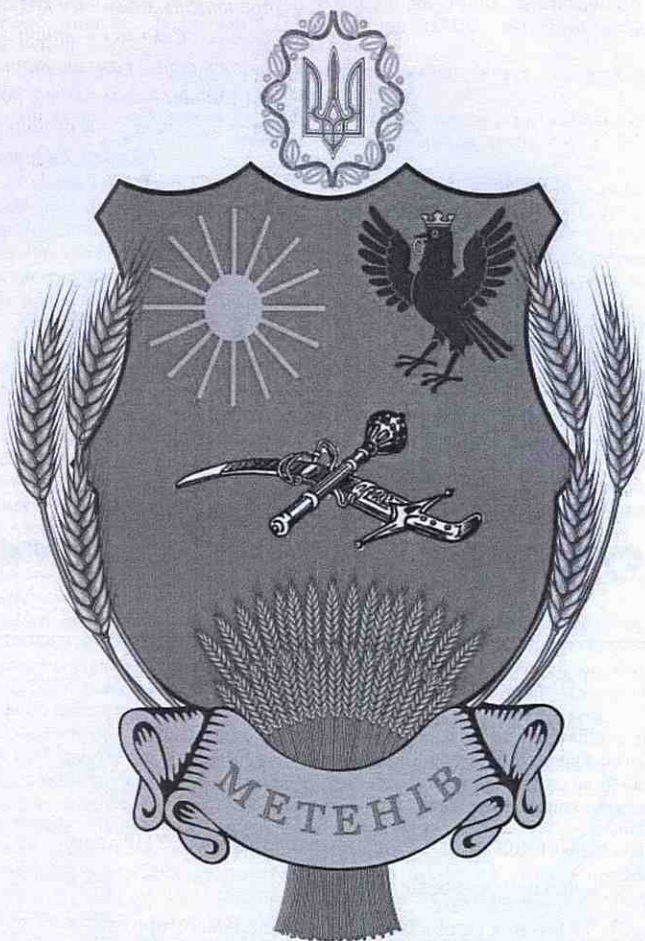
Благоустрій Метенева у світлинах	282
Метенівський досвід вирішення проблем благоустрою	289
Як можна було б організувати черговий ювілей села Метенів	294
Запрошення	296
Шановним гостям Метенева корисно знати краєзнавчі можливості тернопілля	298
Післямова, або висновки за результатами метенівського краєзнавчого дослідження	303
Шістдесят авторських афоризмів про Бога і віру	311
Перелік найважливіших публікацій в регіональних ЗМІ, присвячених соціально-економічному і культурному розвитку с. Метенів	318
Рекомендована література з проблем соціально-економічного розвитку села, підприємництва та бізнесу	319
Список використаної краєзнавчої літератури	322
Від видавництва повідомлення про автора	326

ЧАСТИНА V

Додатки

Термінологічний словник з соціально-економічного розвитку сільських населених пунктів	336
Окремі терміни з інституційної тематики	347
Вислови та поради з управлінської, підприємницької та соціально-економічної тематики	350
Афористично-анекдотичні перлини, висловлені у передвиборних програмах наших земляків	361
Десять найважливіших заповідей підприємців, бізнесменів або Декалог підприємця	362
Закон України про добровільне об'єднання територіальних громад	363
Витяг із Закону України про місцеве самоврядування в Україні	372

Герб-емблема с. Метенів
(Авторська розробка, що лягла в основу емблеми
ТзОВ «Укрполь-2005»)

Геральдичне обґрунтування герба – емблеми с. Метенів

Необхідно зауважити, що с. Метенів ніколи немало свого герба, у всякому випадку в найближчий, доступний в історичному плані період.

Розробка представленого герба відбувалася з використанням комп'ютерно-художнього зображення, урахуванням законів геральдики та наступних міркувань:

- враховуючи історичне становлення нашого краю, а також те, що на Зборівщині як адміністративно-територіальній одиниці Тернопільщини, досі не було геральдичного знаку (емблеми, герба) Метенева, в автора з'явилися широкі можливості для використання творчого підходу, який враховував би як сучасні економіко-географічні, так і історичні, етнічні та інші особливості краю, у тому числі традиції, звичаї населення, яке проживає в ньому;
- герб (емблема) населеного пункту згідно з геральдичною наукою (та й за нашим переконанням) повинен бути представлений, як прийнято у нашому краї, у формі щита блакитного кольору, що знаменує велич і красу краю, – увінчаного як з одного, так і другого боку трьома колосками золотистого кольору, що символізують його силу та багатство, які ще й відображають сільськогосподарську (аграрну) спеціалізацію села та елемент районного герба, пшеничний сніп в основі герба. У нашому символі в його обрамленні мали б бути органічно вмонтовано найстаріші та сучасні силуети, на вершині силует церкви, зліва пам'ятник скасування панщини та адміністративний будинок ТЗОВ «Укрполь-2005», але таке наповнення герба перенасичує його.

У центрі герба-емблеми нетрадиційно відображено козацьку шаблю та полковницький скіпетр, що є підставою для особливого історичного відліку часу і життя краю від козацької доби в незалежній Україні до нашого часу. Проміння, яке виходить від сонечка в лівому куті щита, засвідчує приналежність земель географічно до Поділля. Зображення зліва у верхній частині щита над символами галка в короні із золотим кільцем у дзьобі засвідчує етнічну приналежність більшості корінного населення до Галичини, згідно з геральдичними трактуваннями: (галка із золотим кільцем у дзьобі) – символ довговічності, корона – незалежності та влади).

У верхній частині щита у квітчастому чи пшеничному вінку розміщено малий герб України.

Деякі елементи герба – символи «Поділля» і «Галичини» успішно витримали апробацію як складові елементи численних емблем і вже тривалий період їх використовують як фірмовий знак на листівках, візитівках, службових бланках, книгах тощо.

Вищезгадані елементи герба-емблеми можуть використовуватися у різних композиціях.

Україна славна держава.
В ній українець – не гої!
Кожне село легенда.
Кожен козак герой.
(Богдан Андрушків)

Легенда про походження назви села Метенів (літературний нарис)

Якось (2007р) брав участь у міжнародній науково-практичній конференції в Туреччині (м. Анталія). Під час екскурсії плвли на катері в Адріатичній затоці на стику трьох морів: Чорного, Середземного та Адріатичного. Я побачив аналогічний катер з назвою, «Метенів», яка була латинню написана на його борту. Я був вражений і запитав екскурсовода, звідки і що означає ця назва. Мені відповіли що не знають...

...а може це ім'я одного із ханів Османської імперії? Хто знає, в Україні було немало назв міст і сіл, які носили імена своїх загарбників. Кіровоград-Кропивницьк, Дніпро – Дніпропетровськ ін.

На нашу думку, узагальнивши думки краєзнавців, філософів й істориків, пояснити походження назви села можна наступною легендою.

«Це було ще за тих часів, коли річка Стрипа була настільки широкою, що в окремих місцях не кожен ризикував її перепливити. Річище було пологим і наповнювалося до країв, точніше, виходило поза береги, як правило, весною і під час великих повеней. Зимою місцями перемерзала до дна. По намерзлій дорозі саньми люди здійснювали переїзди від берега до берега без мостів. У міжсезоння користувалися мостами, греблями біля млинів, бродами. У засушливе літо глибина річки була не великою. Проте весною річка розливалась і ставала небезпечною.

У тепле лагідне літо на широких розливах купалися коні, селяни напували худобу. Вода у річці була настільки чистою, що було видно дно. Її пили з долонь і люди. За течією, як розповідають, були ставки, млинки. Річка працювала на людину, дарувала їй багато риби. В свою чергу людина шанувала і любила ріку. Вважалося великим гріхом плюнути у річку не те, що висипати сміття, як це має місце сьогодні. Ніхто б не наважився кинути в річку загиблу тварину».

Перші згадки у літописах про село Метенів мають місце більш як півтисячоліття тому. Тільки за наш час, так звана трактова дорога, що петляла

поміж гаїв, серед яких Тернопіль, Зборів, Золочів і т.д. відомі у Європі містакнязівства міняла свою, нинішніми словами сказано, схему декілька разів, а за минулі століття і не можливо навіть угадати, не те, що досягнути точних відомостей з цієї теми.

Як можна говорити про 365 років, коли територія Метенева пам'ятає кам'яну добу. В 1988 році археолог В.Оприск дослідив стоянку палеолітного періоду. На околицях села знайдено кістки і частини рогів великих тварин – мамонтів, бізонів. Основним заняттям людей в цей період сильного похолодання було полювання на тварин. На Метенівських полях до цього часу місцеві жителі знаходять знаряддя праці пізньої кам'яної доби. Найпоширенішими серед них є кам'яні сокири з просвердленими отворами.

Серед знахідок селян є долота, ножі, наконечники списів, скребла шкіри, серпи.

На полях в пд.-сх., околиці села знайдено крем'яні уламки сокири з відшліфованою поверхнею, наконечники списів, серпів, пластини, відщепи, які використовувалися в господарстві.

На світлині старовинні побутові речі, домашня утвар

Однією з найкраще представлених археологічних культур, виявлених на території с. Метенів, є давньоруська культура (кін. IX- сер. XIII ст.), поселення якої у 1988р. виявив археолог В. Оприск. Сюди належать пам'ятки, що датуються періодом існування Київської Русі. Сьогодні жителям села відомо про такі давньоруські пам'ятки. Великого поширення в цей час набули землеробство, скотарство, ремесла: теслярство, ковальство, гончарство, кожум'яцтво.

Тим часом повернемося до теми нашої розмови про славний Метенів. Прадавню історію Метенева описати можна хіба що, як кажуть з «голови». Історичні джерела необхідно шукати в Всеукраїнських бібліотеках, Львівських літописах ін. Ми скористаємося доступною нам інформацією і, зокрема, результатами наших попередніх досліджень, які були присвячені Метеневу і козацькій добі.

На світлині одяга, у якій ходили селяни с. Метенів

Необхідно сказати, що наша земля, наш край були заселені мирними, працюючими і послухними людьми, і жили вони у добрі та достатку. Тому на них завжди посягали держави з вищим організаційним статусом і хижими інстинктами. Були тут і Візантія і Римська, Австрійська і Австро-Угорська імперії, які називали поселення і людей так, як їм було зручно. Шастали тут і турки, і татари, австріяки і литовці, поляки і московіти. Кого тут тільки не було. І всі, влізши в чужий город зі своїм, чужим насінням сіяли його як хотіли, тягнули назви, імена, традиції на своє копито.

Звідси пішло багато імен і назв, які збереглися до сьогодні. Згадаймо Дніпро – Борисфен. Ніхто з місцевих власних можновладців не працював над збереженням нашої, власної етнічної пам'яті, власної історії. Для збереження власних маєтків вони співпрацювали з пришельцями. Імперсько-загарбицькі інерційні інстинкти проявляють себе до сьогодні.

Мабуть, не випадково, що нині виникає у корінних жителів Галичини протест у цій сфері. Хочеться пригадати власне нинішні моменти, які підтверджують це. Як стало відомо з газет, Львівська облдержадміністрація у свій час заборонила комунальним засобам масової інформації обласного підпорядкування вживати зрусифіковані пестливі імена. Під заборону потрапили зменшувані скорочення, такі як: Маша, Саша, Коля, Діма, Лена, Ваня, Катя, Варя, Афоня, Аня, Альоша, Вова та ін..

Ірина Фаріон, депутат Львівської обласної, а потім і Верховної ради пояснює:

– Це забруднює мову і повинні бути правила, що забороняють їх вживання. Антропонімний суржик розквітнув в час так званої псевдо радянської імперії. Саме тоді до нас на заміну Юзиків, Яциків, Яників і т.п., прийшли Стьопи, Петі, Міті. Після такого відступу стає зрозумілим звідки у нас появились імена Теодот, Теофіл. Якщо б II-а Світова війна мала інші результати, на нашій території вже були б імена Отто, Курт і т.п. Потрібно сказати: у тих, хто не тримається своєї землі, своєї віри, а по світу вештається, пояснюється все просто: «Так исторически сложилось».

Потрібно сказати, що нині справді в імені Іоханан дуже важко впізнати українського Івана. Натомість, якщо хтось називає Івана Ванею, то це є першою

ознакою асимільованості!!! Однак повернемося до нашого славного села Метенів.

Розповідають, що у ці часи, коли турки набігали у наші краї, (власне тоді наш земляк Байда (Дмитро) Вишівецький почав встановлювати кордони на півдні нашої держави. Але це інша тема.

З Метенева до Почасва – української святині та Вишнівця, де народився засновник Запорізької Січі, до нашого часу залишилися залишки брукованих доріг, по яких автор не однораз їхав машиною. Маємо право думати, що Метенів тоді вже був досить розвиненим населеним пунктом, який був розміщений на відстані світлового зв'язку (запалювання вогнищ на сторожових вишках) з залозецьким оборонним замком.

Метенів, як тоді називалося село, допускаємо, теж переживало розмаїті набігові потрясіння. Так от, розповідають, один із турецьких малочисельних загонів заблукав у Пліснрянських перелісках. Було це тоді, коли турки мамлюків скасували, а у них ще були яничари. Відставши від своїх, при існуючих кінних засобах пересування втратили можливість їх догнати в найближчий час, тому вони отаборилися неподалік за дорогою у «корчах» у ліску під Пліснрянями. Літо заходило в осінь, турки зимувати у незвичних умовах не хотіли.

Без сумніву, їх можна було знищити, але для цього необхідна була причина, а турки вели себе тихо, точніше, мирно. Керував ними молодий сильний і красивий мужчина, можливо, що це був син Шишмана Ібрагіма, який тоді верховодив походом в Україну. Селянам, які стежили за поведінкою турків, стало відомо, що звали його Метвен чи Метвін. У селі це слово вимовляли на свій мотив Метен. Староста села був мудрою людиною, та не знав, чи це посада, чи звання, чи ім'я.

Якось, за переказами, молода вдова Олена (чоловік загинув у бою з біглими татарами) з села пішла до річки набрати води для прання чи якихось інших потреб та побачила цього статного парубка Метвіна. Він сидів на пеньку у задумі над водою. Олена була не з боязких жінок – могла постояти за себе, дати собі раду і в праці, і навіть в бою. Проте ні з ким з вдівців та сільських хлопців не хотіла дружити. Вела себе з усіма незалежно і не одному настирливому в своїх признаннях хлопцеві дала відкоша.

Вони з Метвіном переглянулись. Побачивши відважну, з задиристим поглядом вдову, він постав у весь ріст. У світло-голубих очах вона побачила відвагу, рішучість і якийсь біль. З-під тубетейки виступало чорне хвилясте волосся. Всі знали і Олена також, що турки схильні викрадати дівчат та в цьому випадку вона кинула виклик долі. Ризикуючи всім – не втекла.

Він не схожий на турка – він цілком, як наш, зробила висновок Оленка. Можливо, власне такий крок, як втеча, і міг би був спровокувати такі його дії. Та горда поведінка гідної людини викликає повагу і шляхетність навіть у своїх противників. Метвін повернувся і спокійно пішов у лісок.

Повернувшись додому, Оленка негайно розповіла про випадок зустрічі з турком батькові. Він, у свою чергу, стривожений можливою крадіжкою доньки, наказавши їй закритись і не виходити з хати, без усяких пересторог зайшов і про все розповів старості села. Староста і батько вирішили поспілкуватись з Оленкою разом. Вона була на диво спокійною і розповідала про зустріч з турком без страху і, навіть, з якимось захопленням, знову повторивши, що він такий, як і наші хлопці.

Тихоплинна Стрипа під весну місяцями залишається повноводним водоймцем

– А може це не Метен – засумнівався староста.

Оленка не вгадала: «Його в обличчя ніхто не бачив, а за поставою – так, як розповідають люди, високий, поставний, світлий, а не смуглий».

Староста повідомив, що між турками також є голубоокі високі люди. Вони нібито мають походження десь аж з-під Сибіру, з Алтайського краю.

– А може це мамлюк чи яничар, – промовив раптом батько Олени, – вони дуже жорстокі. Дивись, – грізно покивав пальцем в бік Олени, – більше до річки ні ногою!

Історія справжнього кохання ніколи не була простою і зрозумілою тим, хто далекий від романтики. Якими б суворими не були настанови батьків, Олену магнітом тягнуло до річки. Одного разу, дочекавшись приблизно того ж часу, коли вони зустрілись з Метвіном, всупереч настановам батька побігла з коромислом і цеберками по воду. Подібне, що і він – турок теж, переживаючи подібні почуття, в один і той же час виходив до річки з надією на зустріч з нею.

Одна легенда каже, що якимсь Метвін не витримав любовного потягу та зайшов до хати Олени. Вдома нікого не було, і він у любовному пориві вирішив взяти її. Та вона, християнка, не дивлячись на певні симпатії до чужоземця-загарбника, вчинила опір. Метвін вирішив розв'язати свою проблему силою. Раптом до хати з вулиці забіг син Олени Богданчик. Побачивши боротьбу двох дорослих людей, з переляку почав кричати. Роздратований турок змахнув шаблею і відсік Богданчику голову. Олена у розпачі вчепилась йому в горлянку, та так, що сусіди, які збіглися на крик, спочатку Богданчика, а потім Олени насилу змогли її одірвати від Метвіна, але вона була мертва. Її серце не витримало випробування жорстокістю і розірвалося від жалю за рідним сином Богданчиком. Життя не однораз підтверджувало: сила любові інколи уступає силі крові... Метвін теж був мертвим.

Цей випадок отримав великий розголос не лише в навколишніх селах, а і на цілій Зборівщині. Від тоді кажуть, що сільський закуток, у якому відбулася трагедія, стали називати «біля Метвіна».

Людям не дуже хотілося такої розв'язки легенди, тому серед навколишнього населення, як нині кажуть, ходив інший, альтернативний її варіант.

Розповідають, що між Метвіном та Оленою відбувалися наступні побачення та зустрічі справді, при тому дуже часто. Справжня любов здатна творити чудеса. Без глибокого знання мови, між ними було повне порозуміння. Олена розповідала про страждання, які переносить наш народ від набігів турків і татар. Розповіла Олена і про випадки викрадення в Україні малих дітей, з яких турки виховували жорстоких воїнів-убивць. Метвін, згадуючи своє життя, у травмованій пам'яті відновлював, у яких умовах проходив вишкіл, як їм перев'язували туго голови, щоб не було повноцінного кровообігу, щоб ніколи не можна було згадати, звідки ти. У Метвіна під впливом сердечних почуттів до дівчини та побаченого відновлювалась, як нині прийнято говорити, генетична пам'ять. Заговорила рідна кров. Він ще не знав, як житиме далі, але змінив своє рішення і турецький загін зазимував під селом. Воля Метвіна була залізною. Турки не грабували людей, об'єднавшись з селянами. Одні працювали на землі, інші рибалили, а ще інші доглядали за кіньми. Відносини удосконалювались. Важко, але настирливо турки вивчали українську мову. З приходом літа, кажуть, що окремі з них все таки пішли чи точніше повернулись на свою батьківщину. Метвін наказав їм суворо не іти в Україну за даниною та за грабунками.

Найближчим часом Метвін і Олена справили чудове весілля. З тих турків і наших дівчат утворились змішані сім'ї. З нашими дівчатами одружилося багато турків, прийнявши християнство. Знаючи традиції загарбників, Метвін служив громовідводом від турецьких та татарських набігів. От з того часу населення, що проживало в цьому місці, об'єдналося в село, яке розкинулось при річечці Стрипі, а називається нині воно Метенів.

Чи правда це, чи вигадка авторів, чи це були турки чи татари підтвердити і спростувати нема нині кому.

З часом усі в навколишніх селах звикли до того, що історію з турками в селі сприймали скептично. Через те і назва Метенів міцно закріпилася за селом і дійшла через віки до нинішнього дня.

Метенів біля Зборова, як зоряний супутник, має однакову історію, природу виникнення, і, мабуть, вік, як інші оточуючі Зборів села.

Бігає, як жид по порожнім склепі.	Скривився, як середа на п'ятницю.
Вчепився, як реп'ях кожуха.	На галай, на балай.
На безриб'ї і рак риба.	В тебе думок, як у пса хаток.
Чекай, псе, не їж поки кобила здохне.	Де два б'ються, третій користає.
Крук крукові очі не видзьобає.	Як обрався грибом, то лізь в борщ.
В нього розуму, як кіт наплакав.	І вовк ситий, і коза ціла.
Сім раз відмір, один раз відріж.	Спить, як по купелі.
По Петрі – та й по теплі.	Там ще ся і пес не женив.

У Метеневі, як і в інших селах Зборівщини використовуються розмаїті повір'я, серед яких:

- Не можна давати через поріг, бо буде в хаті сварка.
- Не можна дивитися через вікно, коли несуть небіжчика.
- Не можна сміятися в п'ятницю, бо будеш плакати в неділю.
- Не можна нищити ластів'ячі гнізда – може згоріти хата.
- Не давай насіння нікому, поки сам не посієш.
- Не можна переходити комусь дорогу з порожніми відрами.
- Не можна дівчині чи хлопцеві сидати на кут столу – не одружаться.
- Розсиплеш сіль – буде в хаті сварка.

В Метеневі старожили села ще до сьогодні використовують слова, які не цілком зрозумілі нашим сучасникам. Нами зроблено спробу створити своєрідний словник-тлумачник:

- Путня – відро
- Рискаль – лопата
- Гибель (гимбель) – рубанок
- Мешти – туплі

- Футерко – коротке хутряне пальто
- Шафлик – тазик
- Пивниця – підвал
- Стрих – горище
- Фіра – віз
- Виходок – туалет
- Бузьок – лелека
- Корба – ручка в колесі
- Атрамент – чорнило
- Кагла – димохід
- Фіфак – нерозважливий чоловік
- Дзюбатий – гострий
- Штукувати – доточувати
- Спацерувати – прогулюватися
- Шмір – солідол
- Жилетко – лезо до гоління
- Куферок – чемодан
- Гуляти – танцювати
- Зацямканий – засмальцьований
- Купля – пряжка на солдатському ремені
- Каламар – чорнильниця
- Малай – кукурудзяний хліб
- Підсвинок – молоде поросля
- Кльоцок – ковбок
- Кантарка – вуздечка
- Шпанувати – натягувати
- Марок – маркер
- Коцюба – кочерга
- Затула – кришка, якою закривають піч
- П'єц – піч
- Студня – криниця, колодязь
- Вільготно – сире
- Ляда – прилавок
- Гумляйза – клей для гуми
- Банек, баняк – каструля
- Келішок – склянка
- Обцаси – підбори
- Кнур – кабан
- Масленка – сироватка
- Шпанегель – кнопка
- Гуральня – спиртзавод
- Пацьорки – намисто
- Легейда – ледар
- Гайдур – волоцюга
- Халупа – маленька хатинка
- Припічок – місце перед піччю

- Тапчан – настил з дошок коло печі
- Бамбетель – дерев'яна канапа
- Зупа – суп
- Люфа – дуло
- Бібула – промокальний папір
- Перескринок – мала частина скрині
- Підсубітка – піддашша
- Жребло – щітка чесати худобу
- Дзигарок – годинник
- Рушта – колосник
- Рондель – сковорідка
- Ферфляшка – металева пляшка (армійська)
- Штрукс – вельвет
- Самії – плюш
- Шалінова хустка – тонка шерстяна хустка
- Паце – пороса
- Дідько – чорт
- Огер – жеребець
- Опир – вампір
- Царник – сервант
- Цястечка – печиво
- Кольонська вода – одеколон
- Бебехи – подушки, перини
- Гарбата – чай
- Циньгр, ценгель – курок рушниць
- Накривка – кришка
- Васервага – рівень
- Пательня – деко для випікання
- Блят – чавунна плита на кухні
- Терлиця – пристрій для тіпання коноплі
- Запорток – тухле яйце
- Пирोगи – вареники
- Гижки (драглі) – холодець
- Затирка – молочний суп з кусками тіста
- Тирченники – деруни
- Маглівниця – зубчаста дошка для прасування
- Копистка – палиця для перемішування страв
- Тягарець – гиря
- Зеліско – праска
- Писок – обличчя
- Варги – губи
- Склеп – крамниця
- Рура – труба
- Керунок – напрямок
- Димка – спідниця
- Губи – гриби
- Шіми – чоботи з тонкої шкіри
- Райтки – галіфе